

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Smersu Rudolf:

Naša socijalna politika.

Pod socialno politiko razumemo javno, družabno skrb za socialno šibkejšo ljudske skupine, stanove in sloje. K tem ljudskim skupinam prištevamo delavca, kmeta, obrtnika in pa tudi — zlasti danes — uradnika. To so tiste ljudske skupine, ki so bolj kakor druge izpostavljene izkoriščanju s strani kapitalizma, ki žive iz rok v usta in so v neprestanem strahu, kaj bo jutri.

K tem ljudskim skupinam spadamo tudi mi slovenski delavci in nameščenci, in zato moramo posvečati vprašanjem socialne politike prav posebno pažnjo. Po svetovni vojni so se pri nas dogajale pri reševanju socialno političnih vprašanj take napake, da jih še danes občutimo in da jih še dolgo ne bo mogoče popraviti. To pa se je zgodilo zato, ker se slovensko kakor ostalo jugoslovansko delavstvo in nameščenstvo ni dosti zavzelo za svoja stanovska vprašanja. Bile so tudi izjeme, toda večina javnih delavcev se za socialno politična vprašanja ni zmenila. To se nam seveda čudno zdi, ker je vendar od dobrega ali slabega reševanja teh vprašanj odvisno življenje sto- in stotisočev naših ljudi.

Socialno naprednejše države nam morejo dati mnogo pobud za to, kako je treba rešiti razna socialna politična vprašanja (zaščita in zavarovanje delavcev, službeno razmerje, kolonizacija, industrializacija, izseljevanje itd.). Pri tem pa moramo paziti, da ne bomo kar enostavno posnemali tega, kar so drugod ustvarili. Vsak kraj, vsaka dežela in država ima svoje posebne socialno politične naloge in potrebe. Tako tudi Slovenija in Jugoslavija.

Zato mora biti smer naše socialne politike uravnana na naše razmere in potrebe in se mora zlasti ozirati na naše ljudi. O tem si mora biti naše delavstvo in nameščenstvo še prav posebno na jasnem. Ne dajmo se vplivati od kapitalistično usmerjenih gospodarstvenikov, prav tako pa tudi ne smemo slediti pretiranemu zahtevam raznih demagogov in svojih idealov ne smemo iskati v deželah in pri ljudeh, ki nam niso prav nič podobni.

Že nekaj let opazujemo, da se tudi pri nas množice delovnega ljudstva kar na veliko pretvarjajo v delavski proletariat, kakršnega imajo vse gospodarsko bolj razvite države več kot preveč. Naše vasi postajajo vedno bolj delavske, izključno in pretežno kmečki značaj naše vasi marsikje izginja. To nam mora dati misliti!

Seveda to še ne pomeni, da ovirajmo industrializacijo naše države. Pač pa ne smemo dopustiti, da bi se industrializacija pri nas vršila neurejeno, kakor bo pač slučaj nanesel, oziroma kakor bodo narekovali zgolj zasebni interesi. Treba je postaviti določen socialni program in se po njem ravnati. Ne smemo namreč dopustiti, da bi se naša industrija zbirala le v mestih in drugih večjih industrijskih krajih. Naravnajmo jo na deželo in na razne kraje na deželi. S tem bo rešeno stanovanjsko vprašanje, vprašanje zaposlitve našega kmeta, ki ga zemlja ne more preživljati, vprašanje prodaje pridelkov v krajih, ki so sedaj oddaljeni od mest in trgov itd. Na deželi je tudi podana možnost, da si vsak nameščenec in delavec zgradita svoj lastni dom. Še tako skromen dom s primernim zemljiščem okrog njega pa je v fizičnem in moralnem pogledu stokrat boljši od najudobnejšega stanovanja v tuji hiši sredi mesta ali večjega industrijskega kraja.

S tem smo narisali rešitev enega problema, ki globoko posega v naše narodno in družabno življenje. Teh problemov je pa vse polno in se kopičijo iz dneva v dan. Skrajni čas je, da se tega zavemo in poskušamo aktivno sodelovati pri reševanju teh vprašanj. Ustvariti si moramo svoj socialni program, svojo socialno politiko in ne vedno capljati za drugimi!

Zveza združenih delavcev in politika.

Svoječasno so zagnali vsi socialisti od rdečih do belih, beli so se še posebno v tem odlikovali, silno gonjo proti krščanski strokovni organizaciji ZZD. Najbolj pogosto se je slišal očitke, da je ZZD samo neka politična strankarska tvorba. Ti očitki z vsakim dnem ponehavajo in danes jih slišimo le še tu pa tam. Izvirajo pa iz dveh vrelcev: iz hudobnosti in neumnosti. Če bi izvirali samo iz neumnosti, se ne bi splačalo nanje odgovarjati. Proti neumnosti se je namreč nemogoče boriti. Že stari pogani so rekli, da proti neumnosti niti bogovi nič ne zmorejo.

Važnejša je hudobnost. Hudobni čisto točno vedo, da njihovi očitki niso utemeljeni; zavedajo se popolnoma, da govorijo neresnico, da lažejo. Toda hudobnost se ne zmeni za laž, njej je samo do tega, da pride do svojega, pa magari z neresnico in lažjo. ZZD ni edina, na katero skušajo hudobne roke metati blato. S tem očitkom obkladajo nasprotniki krščanstva ter njihovi zavedni in nezavedni pomagači vse krščanske organizacije in ustanove in še najbolj Cerkev samo. Kdo pa še ni slišal zlobnih obrekovanj, da je papež fašist, da je militarist, da se ukvarja samo s politiko itd. in ali ne slišite enakih očitkov proti škofom in duhovnikom? Ali se spomnite, kako prav je prišel ta očitek bivšemu režimu, ko je razpusil naša krščanska

prosvetna društva z lažno utemeljitvijo, da so samo klerikalne strankarske organizacije? Ali je potem čudno, če mora prava krščanska organizacija ZZD poslušati iste očitke, kakor jih slišijo druge krščanske organizacije in ustanove? Zdi se, da je prav to nekak dokaz, da je edino ZZD prava krščanska strokovna organizacija, kajti nobena druga ne sliši takih očitkov.

Hudobne obrekovalce vprašamo, naj povedo, kako je ZZD politična organizacija, od katere stranke je odvisna, kateri je odgovorna? Naj nam povedo točno in ne samo na splošno, v čem je ZZD strankarsko politična. Ali je morda dajala svojim članom kakšna navodila glede političnih strank, glede občinskih ali drugih volitev, ali je kdaj snovala kako politično stranko? Tega ne boste mogli navesti, vsaj nič resničnega ne. Pač pa je nekaj drugega res. Iz sodnih aktov nam je znano, da so skušali krščanski socialisti in celo s komunisti snovati in ustanovljati posebno delavsko politično stranko. Prav tako nam je znano, kako so taisti vplivali na svoje članstvo na odpor proti drugim političnim strankam. Ali mar to ni politiziranje? Ali mar nismo po vsem tem upravičeni, da vam rečemo, da ste podobni resničnemu tatu, ki se je hotel izmuzniti s tem, da je vpil za nedolžnim: »Primate tatu!«

Socijalisti znajo samo zapravljati.

tako je izjavil sedanji francoski finančni minister Bonnet svojim volilcem na javnem shodu. Njegov govor, ki je izzvenel kot silovita obtožba prejšnjega socialističnega režima, so prenašale vse francoske radio-postaje ter je napravil v francoski javnosti silen vtis. Finančni minister je izdal, da je pri svojem prihodu iz Zedinjenih držav, ko je moral prevzeti finančno ministrstvo, v Parizu našel vprav dramatičen položaj. Odtok zlata in zlate zaloge Narodne banke je dosegel višino kot nikoli doslej. Samo od 8. do 15. junija je pobegnilo osem milijard zlatih frankov iz zlate zaloge banke v tujino. V državni blagajni je našel borih 20 milijonov frankov premoženja. V proračunskih dohodkih je zija primanjkljaj osem milijard frankov. Do konca tekočega leta pa je moral najti novih 25 milijard. Zaradi tako katastrofalnega položaja je morala vlada storiti hitre in temeljite ukrepe z usodepolnimi posledicami. Te ukrepe bi lahko kritizirali. Toda takrat, ko se je državno gospodarstvo potapljalo, se na kritike ni

smo smeli ozirati. Bili so potrebni, da državo rešimo poloma... Pravi vzrok gospodarskega poloma, je dejal finančni minister, je znan. Francija je zadnje leto preveč zapravljala. Svoje potrebe je prelahkomiselno krila s posojili. Živela je čez svoje razmere. Temu je treba napraviti konec, in sicer hitro. Težave še davno niso mimo. Nasprotno. Francija stoji šele v prvih dneh svojega ozdravljenja, ker gospodarski položaj dežele je več kot vzemirljiv. Proizvodnja francoske industrije noče naraščati. Promet v velikih trgovskih podjetjih kaže celo znake padanja. Finančni minister prosi javno mnenje, naj mu pomaga pri njegovem težkem delu. On smatra, da je že to zadostna pomoč, če mu prihranijo »kolektivno nevrasteni-jo«, ki bi deželo uničila, ako jo še enkrat zajame. Ponovnega udarca bi francoski kredit ne mogel več prenesti. Ako svoje hiše ne bomo znali držati v redu, potem izgubimo pravico do svobode, ki jo uživamo v njej.

Pač hude obtožbe na račun socialistov!

Razdejanja komunistične revolucije v Španiji.

Španski škofje so izdali skupno pastirsko pismo o državljanski vojni v Španiji. To pismo dokumentarično pobija slepomišljenja onih, ki skušajo iz katerihkoli vzrokov opravičevati divjanje rdečega režima na Španskem. Tudi med nami je še nekaj ljudi, ki valijo krivdo zaradi vojne in njenih strahot na španske katolike.

V uvodu ugotavlja pastirsko pismo, da je državljanska vojna omajala osnove socialnega življenja in spravila v nevarnost tudi obstoj španskega naroda. Španski škofje so to državljansko vojno od prvega početka obžalovali, kajti »vojna je vedno zelo veliko zlo«. Včasih pa je vojna za obnovo pravice neizbežna. Cerkev pa te vojne ni hotela, je ni iskala in se takoj postavila na stran zakonite oblasti, da ji pomaga pri delu za javni blagor. — Toda neovrgljivo dejstvo je, da je zakonita oblast vse svoje pravice predala revolucionarnim množicam že davno pred 18. julijem 1936. Demokratična svoboda se je morala umakniti samovolji. Pri državnih volitvah leta 1936 so imele desničarske stranke več kot pol milijona glasov več kakor levičarske. Zaradi krivičnih razveljavljenj poslanskih mandatov pa so desničarji dobili 118 poslanskih mest manj kakor levičarji. Zakonitost novega parlamenta je bila torej takoj od prvih začetkov dvomljiva, javni blagor pa zelo ogrožen že pred izbruhom državljanske vojne.

Pastirsko pismo se potem v vseh podrobnostih bavi s trditvijo, da »bi se brez upora vojaštva mir v Španiji nikakor ne bil motil«. Španski škofje trdijo, da je prav nasprotno res. V poletju 1936 ni bilo nobenega drugega izhoda: ali prepustiti komunizmu, da razruši vse, ali pa se dvigniti k splošnemu upor. Danes je zgodovinsko dokazana resnica, da je istočasno z uporom vojaštva izbruhnil na levici tudi upor komunistov in anarhistov. Prvotne zakonite vlade torej ni bilo več.

Pastirsko pismo potem v podrobnostih navaja vsa razdejanja komunistično-anarhistične revolucije, razdejanja, ki v zgodovini nimajo primere. Nad 20.000 cerkva je bilo popolnoma porušeni, 40 odstotkov duhovnikov v po revoluciji razdejanjih škofijah je umorjenih. Po nekaterih škofijah je ubitih 80 odstotkov duhovnikov. Število onih, ki so bili na razne načine do smrti mučeni ali umorjeni samo radi tega, ker so se prištevili za katoličane, dosega 300.000. Velika večina med njimi je bila umorjena brez vsake sodbe. Komunistična revolucija je skrunila grobove in pokopališča. Bila je nečloveška in barbarska. Uničila je več stoletij kulturnega dela in kršila najbolj osnovne človečanske pravice. Bila je protiškopska in protikrščanska. Mučnikov je na tisoče. Sovražstvo proti Kristusu in Materi božji se je razvilo v blaznost.

ZZD je organizirala prvo vajeniško počitniško kolonijo pri nas.

Ljubljana, 10. avgusta.

Danes so se odpeljali prvi vajenci raznih strok, 30 po številu, na desetdnevni počitniški oddih v prijazno gorsko vasico Lom pod Storžičem, kjer se bodo v soncu in vodi, pa z zdravno in tečno hrano okrepili in popravili slabotno zdravje.

Kdo bi si mislil, da se bo po vajeniški anketi, ki je bila meseca marca v Delavski zbornici, lotila naša delavna in za delavstvo res skrbeča »Zveza združenih delavcev« enega najtežjih problemov — zaščite zdravja naše delavske mladine. Razni faktorji, zlasti pa pomanjkanje potrebne hrane, prevelika dnevna zaposlenost, pretežno delo, zdravstvenim predpisom neodgovarjajoči delovni prostori itd. ogrožajo zdravje delavskega naraščaja in v nešteti primerih povzročajo ono strašno bolezen — jetiko, ki posebno med delavstvom tako neusmiljeno kosi. Tudi v tem oziru bo treba več pažnje, razumevanja, dobre volje, socialnega čuta in ljubezni, če hočemo ustaviti ali vsaj zmanjšati zlo.

Vse to je nagnilo centralo ZZD, da se je lotila dela in poslala prvo skupino mladih delavcev na oddih. Započeto delo pa hoče tudi nadaljevati in podpirati vse, ki jim je pri srcu dobrobit našega delavstva, zlasti mladine.

V načrtu je tudi organiziranje mladinske delavske kuhinje, kjer bi dobivali res potrebni in revni brezplačno, ostali pa ceneno tečno in zdravo hrano. Saj potrebuje mladostnik baš v dobi, ko se razvija telo, zadostne in zdrave hrane.

Zahvala, da se je že letos začelo s počitniško kolonijo, gre poleg drugih tudi lomškemu g. župniku Šparhaklu, ki se je z vsem razumevanjem in srcem zavzel za akcijo, dalje g. županu in vsemu šolskemu odboru, ki je radevolje odstopil spodnji prostor svoje lepe, moderno urejene šole za spalnico našim vajencem.

Prvi korak je storjen, treba je le na začrtani poti vztrajati in počitniško-zdravstvene kolonije razširiti, kot je to že urejeno v nekaterih drugih državah. Pozivamo vso dobro mislečo javnost, da ZZD v tej potrebi in koristni akciji moralno in gmotno podpre.

Ljubljana se bori proti brezposelnosti.

Kakor v drugih mestih, tako se tudi v Ljubljani pozna plodonosno delo sedanje občinske uprave na socialnem področju. Ljubljana se je z vso silo vrgla v borbo proti brezposelnosti. Sicer so že prejšnje občinske uprave dajale brezposelnim podpore in iz njih na ta način ustvarile precej delomržežev, sedanja občinska uprava pa preskrbuje delo. Seveda Ljubljana ne more dati dela vsem, ki prihitijo z dežele in tu iščejo dela pri mestni občini. Saj se je pripetilo, da so razni politični demagogi nahujskali celo bosanske in dalmatinske delavce, ki so tudi zahtevali od mestne občine delo in zaslužek. Vrstni red zaposlitve je popolnoma pravičen: najprej domači družinski očetje in potem, če kaj dela ostane, še drugi.

Pri javnih delih je bilo iz socialnih fondov zaposlenih od lani na letos 619 delavcev, od teh 407 pristojnih v Ljubljano. Ti delavci so skupno delali 21.266 delovnih dni ali okoli 170.000 delovnih ur. Mestna občina je izplačala za javna dela 537.000 din medz in 24.000 din za priložnostna dela; skupno torej 561.000 din.

Povprečno je vsak delavec zaslužil 865 dinarjev, oziroma 3.16 din na uro. Raznih podpora pa je bilo povrh tega izdanih še nad 100.000 din.

Mestna občina je v celoti izdala od lani na letos za omiljenje brezposelnosti v Ljubljani nad 673.000 din.

Letošnja zima je bila izredno mila, kar je omogočilo zgodnjo stavbno sezono, tako da mestna občina ni segla še po drugih sredstvih, toda če bo prihodnja zima vsaj povprečno ostra, bo mestna občina morala žrtvovati vsaj 80.000 din za zaposlitev brezposelnih delavcev.

Zahtevajte povsod

„Delavsko fronto“!

Politične vesti.

Vojvoda Kentski v Jugoslaviji. Brat angleškega kralja vojvoda Kentski je prispele s svojo soprogo v našo državo. Obiskal je svojega svaka, kneza namestnika Pavla v njegovem poletnem bivališču na Brdu pri Kranju.

Uvedba parlamentarnega režima v Bolgariji. Bolgarska vlada je izdelala načrt, po katerem naj bi se zopet obnovil parlamentarni režim. Kakor znano, nimajo v Bolgariji že od leta 1934 parlamenta ter je vlada odgovorna samo kralju. Po novem zakonu bodo imeli pravico biti izvoljeni v parlament samo taki kandidati, ki so prebili določeno število let na čelu kakšne občinske uprave. Na ta način namerava vlada izigrati dosedanje politične voditelje bolgarskih strank, da bi ne bili izvoljeni v novi parlament.

Italija se oborožuje na morju. Nedavno je bila z velikimi slovesnostmi spuščena v Trstu v morje nova italijanska bojna ladja »Vittorio Veneto«. V nedeljo bo v Genovi spuščena v morje nova bojna ladja istega tipa, ki bo krščena na ime »Littorio«. Ko se opremita ti dve najmodernejši in največji bojni ladji, vsaka z nosilnostjo 35.000 ton, bo imela Italija šest ogromnih plavajočih trdnjav ter se bo udarna moč njenega brodograjskega dvignila.

Borba med Cerkvijo in državo v Nemčiji ni prav nič ponehala. Režim pa je dosegel baš nasprotno, kar je nameraval. Silno se je dvignila verska zavest ne samo pri katoličanih, temveč tudi pri protestantih. Katoliki so priredili v mestu Aachen ogromne verske manifestacije, katerih se je udeležilo nad 800.000 ljudi. Dasi ko oblasti te prireditve na vse načine ovirale, vendar so ljudje kljub šikanam vztrajali. — Velike demonstracije so priredili proti režimu berlinski protestanti. Demonstrirali so pred jetnišnico v Dahlemu, v kateri je zaprt znani pastor Niemöller, ki je vodil protestantsko duhovščino v borbi proti brezverskim odredbam režima. Proti Niemöllerju bi se moral te dni vršiti proces, pa je bil pod vtisom demonstracij preložen. Policija je aretirala ob priliki demonstracij sto protestantov.

Napetost med Nemčijo in Anglijo. Angleška vlada je odredila, da morajo trije nemški časniki, ki so bivali kot dopisniki nemških listov v Londonu, zapustiti angleško tla. Dolže jih, da so se bavili s špijonažo in z zasledovanjem nemških emigrantov. Zaradi tega izгона je zavladalo v Nemčiji veliko razburjenje ter je tudi nemška vlada segla po sličnih represalijah. Izgnala je dopisnika največjega angleškega lista »Times«, ki je bival že 12 let v Berlinu. Odnosaji med Nemčijo in Anglijo, ki so zaradi angleško-italijanskega zblizanja izgledali nekam prijaznejši, so se sedaj naenkrat zopet močno poslabšali.

Svetovni judovski kongres se vrši v Curihu v Švici. Na kongresu se bavijo v glavnem z vprašanjem Palestine. Odločno so zavrnili načrt angleške uprave o razdelitvi Palestine na tri dele. Zahtevajo, da se še nadalje vodi akcija za ustanovitev nacionalne judovske države v Palestini v njenih dosedanjih mejah in da se dovoli neomejeno vseljevanje judov.

Borbe v Španiji. Rdeča ofenziva pri Madridu je sedaj končnoveljavno propadla. Francove čete so napadalce odbile z velikanskimi izgubami. Rdeči so pustili na bojišču 20.000 mrtvih. Zaradi polomljene ofenzive je bil odstavljen glavni po-

veljnik Madrida general Miaja. Izjavil je, da je ofenzivo začel popolnoma na lastno pest general Lister, ki ni o svoji nameri Miaje niti obvestil. Lister je bil pred revolucijo navaden tesar, med vojno pa je hitro »avanziral« do generala. Svoje strateške sposobnosti pa je pokazal pri tej ofenzivi, v kateri je žrtvoval celo divizijo najboljših mož mednarodne brigade. Tudi generala Listerja so odstranili. Vrhovno poveljstvo Madrida so rdeči izročili »polkovniku« Ortegi, ki pa je tudi tak »strokovnjak«, kakor je bil Lister. Ortega je bil namreč poprej natak. — Beli sedaj obstreljujejo Madrid s težkim topništvom, da prisilijo mesto k predaji. Večje borbe so se začele na aragonski fronti pri mestu Teruel, kjer so čete valencijske vlade izvršile več napadov, ki pa so bili odbiti.

Stalin »čisti« med admirali. Stalinovo »čiščenje« je zajelo vrhovno poveljstvo ruske mornarice. Aretiran je bil že vrhovni poveljnik sovjetskega brodograjskega Daljnem vzhodu admiral Viktorov skupaj s 50 častniki svojega štaba. Vsi so bili prepeljani v zapore ter pridejo pred vojno sodišče. V Kronstadtu so bili aretirani trije visoki častniki baltijske mornarice, obenem pa je padel v nemilost vrhovni poveljnik ruskega brodograjskega Orlov. Obtožen je, da je dal dovoljenje za ustanavljanje trockističnih celic v mornarici. Pričakujejo se še nadaljnje aretacije. Očividno namerava Stalin tudi med mornarico zatreti vse svoje nasprotnike, kakor je to že izvršil v vojski.

Homatije na Daljnem vzhodu. Kljub neprestanim praskam, ki se vršijo med japonskimi in kitajskimi četami, prava vojna še ni izbruhnila. Še vedno se tako v Tokiju kakor v Nankingu vršijo pogajanja, da bi se spor mirno poravnal. Obenem pa Kitajska mobilizira veliko armada, ki se deloma že nahaja na pohodu proti severu. Zelo se je položaj poostрил zaradi incidenta, ki se je pripetil v Šanghaju. Tam so kitajske vojaške straže ustavile avtomobil, v katerem se je nahajalo več japonskih častnikov in vojakov, ki so se hoteli peljati na kitajsko vojaško letališče. Ker se japonski častniki povelju straže niso uklonili, je ta rabila orožje. Pri spopadu sta bila ubita japonski častnik in vojak. Ta incident je Japonce zelo razburil in Kitajci pričakujejo, da bodo Japonci v povračilo izvršili napad na mesto Šanghaj. Mesto zaradi tega mrzlično utrjujejo. — Na severu je prišlo do večjih spopadov v bližini Kalgana, ob velikem zidu v bližini Tiencina in pri mestu Takungpao. V vseh spopadih so bili Kitajci poraženi, ker so nastopili Japonci s tanki in letali. Japonsko letalstvo je bombardiralo tudi železnico iz Pekinga v Suijang, ki služi za prevoz kitajske armade. Vsi ti dnevni spopadi pa so samo nekaj uvod v borbe, ki bodo izbruhnile najbrž prihodnji teden, ko bo glavna kitajska armada, ki se bliža Pekingu, posegla v boj. Japonci se pripravljajo z vso vmeno na spopad ter dovažajo neprestano nova ojačenja iz domovine.

Bivši abesinski cesar se še ne namerava odpovedati prestolu. Tako je izjavil častnikarjem ter je obenem povedal, da namerava doseči osvoboditev Abesinije s pomočjo Društva narodov. Cesar pa se je najbrž zmotil, ker sta se med tem sporazumeli Anglija in Francija, da ne bosta pri prihodnjem zasedanju Zveze narodov več pripustili neguševisih zastopnikov v Ženevo. Anglija se hoče poravnati z Italijo na račun Abesinije.

koli zaprek vsiljuje stotisočim delavstva in milijonom konsumentov? Kako to, da ima delodajalec pravico, da sam rešuje problem in način delavskega življenja in da z določanjem nizkih delavskih plač uničuje delavsko družino? Po vsem tem izgleda tako, kakor bi delavec nosil vsa bremena, od tega pa bi ne imel ničesar. In to je čestokrat tudi res! Ni čudno, da je delavski stan mnenja, da mora industrija služiti javnemu dobru, ne pa velike dobičke odstopati le edino podjetniku.

Zakaj so potrebne minimalne plače?

Vprašanje minimalnih plač je danes že vsestransko proučeno, ker imajo tako delodajalci in delavci zbrano mnogo statističnega gradiva, ki to vprašanje dobro osvetljuje. Zakonska ureditev, odnosno določitev minimalnih plač je najbolj nujen in važen problem, ki je potreboval takojšnje rešitve. Da so se določile v naši državi minimalne plače, je iskati razlogov v tem, da je treba varovati ljudi in delavski stan pred popolnim propadom radi velikega padca plač. Delavci so bili ogroženi že tako zelo, da zaslužki niso več zadostovali za hrano. Drugi razlog je ta, da se radi gospodarskih potreb in interesov onemogoči konkurenca med delodajalci, ki je dosedaj temeljila na nezaščiteni delavski plači. Pripomniti je, da vsi delavci niso v stanju, da ustanove strokovne organizacije in da si s skupnostjo in s samopomočjo zaščitijo svoje plače in primeren nivo svojega življenja. Saj je znano tudi slovenskemu delavstvu in vseh javnosti, da minimalne plače pomenijo posebno za naše vzhodne in južne kraje ogromno pridobitev. V teh krajih je bila uspešna zaščita delavstva skoraj nemogoča, ker so bili ti kraji še nedavno silno zaostali in v katerih je denarno in kreditno gospodarstvo šele v začetku svojega razvoja. Veliko zvišanje plač v teh krajih bi do gotove mere res povzročilo veliko brezposelnost. Ministrska uredba je zato morala — če je hotela razširiti svoje dobre posledice na vso državo — upoštevati tudi kvalifikacijo in fizično sposobnost tamkajšnjih delavcev za delo. Delavci se v južnih krajih rekrutirajo največ iz krajev, kjer so največji siromaki, poleg tega pa to delavstvo ni bilo vajeno dela, zato se ne more južni delavec čez noč pretvoriti na primer v slovenskega delavca, katerega po njegovi kvalifikaciji in sposobnosti še dolgo ne bo dosegel.

Kaj je minimalna plača?

Čim je bila izdana ministrska uredba o minimalnih plačah, so delavci v enaki meri tudi delodajalci, mislili, da je država, odnosno zakonodajalec določil že one meze, ki so za življenje delavca in njegove družine potrebne. Radi tega nerazumevanja določitev minimalnih plač je uspevala in uspeva demagogija raznih elementov, ki skušajo napraviti pri delavstvu nerazpoloženje. **Minimalne plače, katere je določil minister in sedaj v naši banovini ban, še daleč ne predstavljajo eksistenčnega minimuma, ki je potreben za življenje. Vedeti moramo, da oblastveno določene minimalne meze niso realne meze, temveč da so to meze, izpod katerih delodajalci ne smejo delavstva pod kaznijo plačevati.** Delavstvo je sicer želelo in pričakovalo, da bodo minimalne plače določene na štiri ali več dinarjev, kar je tudi razumljivo, vendar pa se mora oni, ki je to pričakoval, zavedati, da so pridobitve delavstva v človeški zgodovini silno počasni napredovali in da noben uspeh ni zabeležen in ustvarjen kar čez noč in tekot enega dneva. Za vsako stvar je treba veliko truda in žrtve, da dosežemo uspeh.

Banovinska »Odredba o minimalnih plačah«.

Na podlagi ministrske uredbe je tudi ban dravske banovine z dnem 31. julijem 1937 določil minimalne meze za svoje področje. Celoten tekst odredbe, ki je bila objavljena v »Službenem listu banske uprave dravske banovine« dne 1. avgusta 1937, je objavil tudi naš list, zato posameznih členov ne bom navajal, temveč se bom dotaknil le par vprašanj in stvari, ki zadevajo to vprašanje. Odkrito rečeno, delavstvo je pričakovalo v Sloveniji mno-

go boljše banovinske minimalne plače že iz razloga, ker je naša banovina v kulturnem, gospodarskem in socialnem oziru na prvem mestu v državi. Naša banovina naj bo vedno tudi v socialni politiki — kar v glavnem tudi je — vsem drugim banovinam za zgled. Po uredbi ima ban, kadar določa minimalne plače, zaslišati delodajalske in delavske organizacije. Na predloge in želje teh dveh činiteljev ban ni vezan. Na anketah pa, ki jih je ban v smislu uredbe sklical in vodil, je bilo opaziti, da je sporazumna določitev minimalnih plač nemogoča, ker vsaka stranka stoji ob takih prilikah vedno trdno na svojem stališču. Ko imam banovinsko odredbo o minimalnih plačah pred seboj in če se spomnim nazaj vseh debat in razprav o tej stvari, moram ugotoviti, da odredba ni prav nič izboljšana od prvotnega osnutka odredbe. Delavske organizacije so si na vso moč prizadevale, da bi se določile minimalne plače tudi za kvalificiranorano delavstvo in nameščenstvo. Vendar tej želji ni bilo ugodeno.

Člen 2., ki našteva v treh skupinah podjetja, za katera veljajo minimalne plače za nekvalificirano delavstvo, je nepregleden in morda v posameznih primerih (radi umazanega, težkega, odgovornega, sezonskega dela) marsikje nepravilen. Nekateri posamezni obrati, ki so navedeni v členu 2., že po strukturi svojega dela ne morejo in tudi ne smejo v svojem interesu zaposlovati nekvalificirano delavstvo. Delavstvo se tudi boji, da bodo delodajalci kar enostavno te minimalne plače, ki so določene za pomožne, navadne delavce, uporabili za kvalificirane delavce. Dosedaj so izdale sledeče banovine minimalne meze: dunavska, savska, vrbaška, mesto Belgrad za posamezne stroke in dravska banovina. Če primerjamo vrbaško odredbo za gozdne in lesne delavce, opazimo, da je v vrbaški banovini, kjer so kraji mnogo bolj pasivni kot v Sloveniji, določena minimalna plača za lesno delavstvo na 2.75 din (za delavce nad 18 let stare), v naši banovini pa je določena samo na 2.50 din.

Člen 3. naše banovinske odredbe določa, za katere obrate in industrijo se določa minimalna mezda na 2 din in 1.80 din na uro. Ta člen bi moral v celoti izpasti, ker že sama odredba razdeli delavstvo na tri skupine. Ta člen bi se lahko uporabil kvečjemu v onem primeru, če bi se za vse delavstvo brez izjeme in vrsto dela določila minimalna plača na 3 din. Nikjer nimamo garancije, da se delodajalci ne bodo mogli poslužiti najnižjih plač za svoje delavstvo, posebno tam, kjer delavstvo nima kolektivnih pogodb.

Delodajalci se bodo gotovo v bodoče še bolj branili (pri manjših podjetjih in kjer delavstvo ne bo dovolj zavedno in organizirano) sklepati kolektivne pogodbe.

Dobre strani Odredbe dravske banovine.

Za slovensko delavstvo je važno — velja to predvsem za kraje na Štajerskem in Dolenjskem —, da je oblast določila minimalne plače od 3 do 2 din. Posebno na Štajerskem bo odredba delavstvu zboljšala plače marsikje za 10, 20 ali celo 50 odstotkov. OUZD v Ljubljani bo lahko sedaj uradoma preuvertil vse one delavce v višje mezdne razrede, katerih prijave ne odgovarjajo banovinski odredbi. S tem bo pridobilo socialno zavarovanje in delavstvo v primeru, kadar se mora poslužiti ustanove socialnega zavarovanja.

Strokovne organizacije — kadar bodo sklepale kolektivne pogodbe — bodo lahko svojo borbo za višje meze pri posameznih podjetjih pričele s pogajanjem pri minimalnih plačah, kar je bilo dosedaj čestokrat nemogoče in so morale organizacije pristati za gotove stroke in gotove skupine delavstva v kolektivnih pogodbah tudi na manjše plače, ki jih določajo sedanje oblastveno določene minimalne meze.

Kakšen vpliv bo imela določitev minimalnih mezd v praktičnem življenju, se bo dalo ugotoviti šele kasneje. Veseli moramo biti že tega dejstva, da je oblast na to polje posegla in da je preprečila najbolj kričevo zlorabo in izkoriščanje delavskih množic. Pre.

Določitev minimalnih mezd v Sloveniji.

Delavčevo življenje je odvisno edino od plače, zato mora ta znašati skupno toliko, da se more sam in njegova družina primerno in dostojno preživljati. Toda delodajalci v hudi konkurenci dobe vedno izhod pri svoji kalkulaciji na ta način, da zmanjšajo delavske plače, nemeneč se pri tem, da je lahko s tem ogroženo življenje in zdravje človeka. Delavci predstavljajo po svoji številnosti in po svojem značaju važen činitelj v družbi in državi. Ker delodajalci smejo svobodno razpolagati s svojim kapitalom, zato tudi neovirano lahko dajejo in jemljejo delavstvu pravice in dolžnosti. Posebno še vsled tega, ker so se delodajalci znali organizirati in svoje delovanje osredotočiti ter s tem velikopotežno zavarovati svoje interese. Na drugi strani pa delavci še danes — kljub strokovnim delavskim organizacijam, ki so po desetletnih borbah dosegle marsikje izboljšanja — predstavljajo neko slabost napram delodajalcu. Pravno je sicer delodajalec in delavec popolnoma enak pred zakonom, vendar vsi vemo, koliko svobodna volja delavstva pomeni v primeru z voljo delodajalčevu. Ker je podjetniški stan, da si pribori še večje

dobičke na škodo delavstva in konsumentov, šel le predaleč, je bilo naravno, da je država smatrala kot svojo dolžnost, da zaščiti svoje državljane pred propadanjem. Znano je, če boste omogočili inteligentu, da se bo lahko posvetil svojemu poklicu, bo svoje poklicne dolžnosti izvrševal vestno in z ljubeznijo do stvari. Tako je tudi pri delavcu. Če ne boste delavstvu omogočili, da bo lahko delavstvo, tedaj delavec v večini primerov ne bo tak, kakršen je treba da bi bil. Delavcu omogočimo, da se popolnoma posveti svojemu delu, da svoje delo opravlja z veseljem, ne prisilimo pa delavca, da bo opravljal svoje delo radi bede ali radi kakšnih drugih razlogov. Država mora biti dandanes socialna in tudi je, kajti saj upravlja take gospodarske in socialne dolžnosti, da je nujno postala socialna. Delavska plača predstavlja zavarovanje sredstev za življenje celotnemu delavskemu stanu. Cena posameznega industrijskega proizvoda predstavlja čestokrat veliko izgubo za konsumente. Kako to, da o delavski plači, o ceni posameznega proizvoda, odločuje skoro izključno delodajalec in da s svojo voljo brez vsakršnih

Vestnik ZZD.

SKLENITEV KOLEKTIVNE POGODBE V KONJICAH

Znano je, da se delavstvo na Štajerskem v posameznih podjetjih najbolj izkorišča. Ondotno delavstvo je po svoji naravi veliko manj zavedno, kakor ostalo slovensko delavstvo. Prijatelje delavstva zato toliko bolj razveseli vsak uspeh delavstva na Štajerskem. Vsej javnosti je gotovo še v spominu, pod kakšnimi okoliščinami in radi kakšnih razlogov je izbruhnila v maju stavka usnjarskega de-

lavstva v Konjicah. ZZD je tamkajšnje delavstvo organizirala in podvzela vse akcije, da delavstvo dobi znosne delovne pogoje in da se delavca prizna kot enakega v družbi. Borba ZZD v Konjicah je bila silno ostra in težka.

V sporazumu z dne 20. maja je bilo med drugim tudi določeno, da se bo delovno razmerje uredilo s kolektivno pogodbo. Na podlagi tega dogovora je ZZD predložila podjetju in Zvezi industrijcev osnutek kolektivne pogodbe. Prva razprava za

sklenitev pogodbe je bila 3. avgusta. Razpravo je vodil referent Delavske zbornice Tone Marinček, podjetje sta zastopala Laurich kot lastnik in odvetnik dr. Zbrišaj. Centralo ZZD sta zastopala član načelstva tov. Križaj Jakob, usnarj, in strokovni tajnik Višnar. Krajevno konjiško organizacijo ZZD pa sta zastopala tovariša Bobik in Tomše. Zastopana je bila pri pogajanjih tudi NSZ. Po daljši razpravi se je dosegel v vseh točkah sporazum in je bila 4. avgusta podpisana kolektivna pogodba poleg zapisnika, ki je sestavni del kolektivne pogodbe.

Važnejša določila kolektivne pogodbe so: za nedeljsko delo se plačuje 100% pribitek. Akordne postavke se določijo tako, da se omogoči delavstvu povprečni 20% zaslužek nad normalno plačo. Pogodba vsebuje vse ugodnosti, ki jih dajejo paragrafi 219, 220 in 221 obrtnega zakona. Pri sprejemanju in odpuščanju delavstva bo podjetje postopalo v smislu zakonitih predpisov. V vsakem primeru se bodo vpogledovali predvsem socialno šibkejši in oni delavci, ki so bili pri podjetju že zaposleni in so bili odpuščeni radi pomanjkanja dela. Delavstvo dobi pri delu potrebne čevlje in predpasnike, tisti pa, ki so zaposleni v kromovi strojilnici in lužilnici, bodo prejeli prispevek v znesku pet din. Manjše spore rešuje podjetje z delavskimi zaupniki, večje spore pa podjetje in centralni organizaciji. Pogodba je neodpovedljiva do 31. decembra 1937, po preteku te dobe se pa more kolektivna pogodba odpovedati le vsakega prvega v mesecu na trimesečni rok. Delavstvo je predlagalo tudi, da se uvedejo plačani dopusti in da se zvišajo sedanje plače za 20%. Podjetje sicer ni načeloma nasprotovalo tej zahtevi, vendar je lastnik izjavil, da tolikšnega povišanja pod nobenim pogojem ne dopušča sedanje obratne razmere. Zavezal se je, da, kakor hitro bo reorganizacija podjetja izvedena, bo takoj sporazumno z delavstvom zvišal plače v oni meri, kot delavstvo to zahteva. Na predlog ZZD je po daljši debati zvišal plače vsemu delavstvu za 25 par na delovno uro, tako da bodo znašali zaslužki po 2,75, 3 in 3,25 din na uro.

Delavstvo v Konjicah se zaveda, da je s to kolektivno pogodbo položen temelj, da se uredi končno delovno razmerje, zaveda pa se tudi v popolni meri, da je ta temelj postavila »Zveza združenih delavcev«.

Lesni delavci

Spor v podjetju Löschnigg v Sv. Lovrencu na Pohorju končan. Kakor smo že poročali, se je moralo delavstvo v navedenem podjetju v boju za svoje pravice poslužiti skrajnega sredstva — stavke. Delo je počivalo en teden. Ker je pa g. podjetnik obljubil, da bo delavske zahteve spolnil, je šlo delavstvo v ponedeljek 9. avgusta zopet na delo. V sredo 11. avgusta je na predlog ZZD banska uprava razpisala tozadevna pogajanja, katere je vodil g. inšpektor Baraga. Za ZZD sta se udeležila pogajanj tovariša predsednik Preželj in tajnik Višnar, za delavske zaupnike v tovarni tovariši Pajnik, Juhart in Rauch, za podružnico ZZD tov. Vimer, Delavsko zbornico je zastopal referent g. Tone Marinček, podjetje lastnik g. Löschnigg. Po skoraj pet ur trajajoči razpravi se je dosegel ta-le sporazum: 1. Plače za

moške znašajo od 3 do 3,50 din, za ženske 2,50 din, za mladoletne 2 din. — 2. K sklepanju kolektivne pogodbe se pristopi v p. času treh mesecev. — 3. Na delo se bodo sprejemali pod enakimi pogoji predvsem domačini in socialno šibkejši. — 4. Upoštevala se bo socialna zakonodaja. — 5. Za delavske zaupnike za leto 1937 se priznajo tovariši Pajnik, Juhart in Rauch. — 6. Radi sedanjega gibanja ne bo nihče preganjan. — 7. Vsi dosedanjí dogovori med delavci in podjetjem se s tem razveljavljajo. — 8. Ta sporazum velja do 31. decembra 1937, nato pa je odpovedljiv vsakega prvega v mesecu v roku treh mesecev. — Na sestanku, ki se je vršil takoj nato v društvenem domu, je delavstvo ta sporazum odobrilo. Na pogajanjih se je pokazalo, da ni g. Löschnigg delavstvu nenaklonjen, ampak da je bilo njegovo zdržanje bolj posledica predsodkov. Upamo, da je s temi pogajanjí odpadla ta ovira za vedno in da bomo mogli tudi v bodoče vsa nastala vprašanja reševati sporazumno in prijateljsko. Zasluga za uspela pogajanja gre pa v prvi vrsti g. inšpektorju Baragi, ki je s svojim vodstvom in s svojo objektivnostjo vplival dobrodejno na obe strani, s tem prebrodil marsikako težavo in končno privedel obe stranki do sporazuma. Delavstvo samo se je vedlo disciplinirano, s tem pokazalo, da je zrelo za organizacijo, da se more le kot organizirana celota uveljaviti. Zato bo organizacija še bolj poglobilo in jo razširilo tudi na še neorganizirane tovariše in tovarišice. — Živela delavska solidarnost!

Stavbinci

Iz centrale: Vsem krajevnim organizacijam stavbincev ZZD in podružnicam stavbincev ZZD! Vedno pogosteje se dogajajo primeri kršitve delovnega časa po krajevnih gradbenih vodstvih raznih gradbenih tvrdk. Prejeli smo več tozadevnih pritožb od naših podružnic. Ker v novi kolektivni pogodbi gradbenega delavstva delovni čas ni tako točno določen, da bi mogli v vseh primerih zavzeti mi sami pravilno stališče, smo se obrnili na Delavsko zbornico in prosili pojasnila k čle-

nu 2. nove kolektivne pogodbe stavbincev. Delavska zbornica nam je poslala naslednji odgovor:

Na vaš dopis z dne 3. avgusta sporočamo:

1. Po našem tolmačenju je smatrati v stavbinski stroki v Sloveniji vsako uro nad deset ur kot naduro.

2. Kompenzacija radi slabega vremena pri 120 urniku na 14 dni bi bila v nasprotju z zakonom in kolektivno pogodbo, absolutno ne more priti v poštev.

3. Kompenzacija radi slabega vremena pri 60 urniku na teden za največ eno uro na dan je tudi bolj sporna, ker stoji v kolektivni pogodbi besedilo »odnosno 60 ur na teden«.

Vendar pa sklepamo iz določbe kolektivne pogodbe, da kompenzacija niti v primeru angleške sobote ni dopustna, da tudi ni mišljena za primer slabega vremena, brez obojestranskega sporazuma pa taka kompenzacija v nobenem primeru ni dopustna. — Tako Delavska zbornica.

Imamo na razpolago še več izvodov knjižice »Gradbena kolektivna pogodba«. Knjižico vsem toplo priporočamo; stane dva dinarja.

Cestni delavci

Podturn. Poročali smo že, da se je pri nas vršil ustanovni občni zbor Strokovne organizacije cestnih delavcev ZZD v Podturnu 1. avgusta. Za predsednika je bil izvoljen tov. Novina Franc, za podpredsednika tov. Novina Alojzij, tajnik je tov. Fink Alojzij, blagajnik tov. Mohar Alojz, gospodar pa tov. Nose Franc. Gornji odbor bo — o tem smo prepričani — vodil našo organizacijo tako, da bo v korist vsemu članstvu. Ljudje pri nas še malo razumejo pomen strokovne organizacije, zato bo pa treba v boju za zboljšanje našega položaja še mnogo truda in izobrazbe. Bog živi! Cestni delavec.

Razne stroke

Groblje. Članski sestanek podružnice ZZD v Grobljah bo v nedeljo 15. avgusta ob pol desetih v Društvenem domu v Grobljah. Razgovor bo tudi o minimalnih medzah. Pridite vsi!

Domače vesti.

Dva jubilara. Ljubljanski g. kanonik Ivan Sušnik je obhajal zadnjo nedeljo biserni mašniški jubilej. — V celjskem kapucinskem samostanu je slavil v krogu samostanske družine 40 letnico mašništva g. p. Ladislav Hazemali.

Srebrni mašniški jubilej velikega prijatelja izseljenih Slovencev. Dne 10. avgusta je praznoval 25 letnico mašništva eden največjih prijateljev slovenskih delavcev v Nemčiji, g. duhovni svetnik Tensundern. Že kot bogoslovec se je seznanil s slovensčino. Kot dušni pastir v Gladbecku v Nemčiji, kjer je zaposlenih v rudnikih več tisoč slovenskih rudarjev, se je popolnoma posvetil tem Slovincem, katerim je bil najboljši prijatelj in vzgojitelj. Poučeval je slovenske otroke v šoli slovensčino, vzbujal je med mladino ljubezen do slovenske domovine. Večkrat je pripeljal naše izseljence v domovino. Njegov jubilej so naši delavci v tujini z radostjo praznovali, imel pa je svoj odmev tudi pri nas. Bog živi prijatelja slovenskih delavcev!

Nov bolniški paviljon dograjen v Mariboru. Mariborska splošna bolnišnica je dobila nov paviljon, ki je dolg 83 m, širok 15 m in visok 23 m. Nova stavba se bo preko jeseni in zime osušila in pridejo prihodnje leto v njo: oddelek za očesne bolezni, trahom in kožne bolezni.

Proces, ki vzbuja splošno zanimanje. V Mariboru se bo vršila 30. avgusta obravnava proti znanemu ponarejevalcu bankovcev Francu Rupniku in 12 soobtoženim. Za ta proces vlada obče zanimanje.

Smrtna žrtev prometne nesreče. Raznašalec »Slov. doma« in upokojeni 54 letni železničar Jakob Satler se je peljal 5. avgusta popoldne s kolesom iz Studencev v Maribor. Na Ruški cesti se je zaletel v oje voza, ki je nenaodoma pripeljal iz prečne ulice na Ruško cesto. Satler je dobil tako hude notranje poškodbe, da jim je podlegel po štirih urah v bolnišnici.

Med vožnjo zgubil 1300 din. Štefan Lešnik, viničar iz Ritoznojca v Slivnici pri Mariboru, je zgubil v Mariboru med vožnjo

na kolesu od trga Kralja Petra do železniškega prevoza listnico s 1300 din.

Neznane ukradel iz mariborskega muzeja Slomšekovo zlato uro. Zadnjo nedeljo, ko je bil zadnji dan Mariborskega tedna in je bil muzej dobro obiskan. Med obiskovalce se je pomešal tat, ki je ukradel iz zaklenjene vitrine Slomšekovo zlato uro ter zginil.

Izjalovljen in posrečen vlom. V kinu »Union« v Mariboru so bili nočni vlomilci že pri železni blagajni, a se je vsled ropota zbudil v poslopju stanujoči Jožef Tašner in je lopove preganjal. — V Hotinji vasi v župniji Slivnica pri Mariboru se je splazil v noči neznanec v stanovanjsko hišo posestnice Roze Novak in je odnesel raznih predmetov za osem jurjev.

Usodepoln padec. 14 letni Franc Pavalec s Košakov pri Mariboru je padel s škodnja in si je zlomil obe roki v zapeljivosti.

Žrtev žeparja. Na zabavišču Mariborskega tedna je sunil žepar ročno torbico s 700 din Franciški Kersnik, posestnici na Pobrežju pri Mariboru.

Radi treh vlomov in tatvin tri leta robije. Franc Danko, 23 letni čevljarški pomočnik iz Maribora, je bil radi treh vlomov in tatvin, katere je zagrešil letos v Mariboru, obsojen 10. avgusta na tri leta robije.

Delavka se obostrela po nesreči s puško. V Jelovcu pri Mariboru je pregledovala očetovo puško 19 letna delavka Marija Čepe. Orožje se je radi neprevidnega ravnanja sprožilo in strel je Čepejevo hudo poškodoval na rami. Resno ranjeno so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Tolovajski napad na delavca. Zadnjo nedeljo v noči sta se vračala iz Maribora v Dobravo delavca Franc Bratec in Franc Hari. Na Tržaški cesti so ju napadli štirje neznanzi, ju podrli na tla, natepli in eden je s silo iztrgal Bratecu iz žepa denarnico z 830 din, Hariju so pa lopovi odvzeli njegov novi klobuk. Enega od napadalcev že imajo in ta je izdal še ostale tovariše.

Čudna tatvina. Neznanci so vlomili v noči na 7. avgust v skladišče poštnega urada v Gornji Radgoni in so odnesli magnetne trije telefonskih aparatov.

Preobilna pijača vzrok srčne kapi. Pri Sp. Koreni v župniji Sv. Barbara v Slov. goricah so našli mrtvega na cesti 48 letnega kovaškega mojstra Jakoba Budjo. Umrli je na srčni kapi, ki ga je zadela radi preobilne pijače.

Dinamitna patrona odtrgala dečku dva prsta. V Činžatu nad Falo je našel dinamitno patrono v kamnolomu desetletni Franc Lamprecht. Fant je hotel naboj odpreti, prišlo je do eksplozije, ki je mladostnemu neprevidnežu odnesla dva prsta na levi.

Dve nečloveški materi. Drava je naplavila pri Ptujtu novorojenčka, o katerem je ugotovilo sodno raztelesenje, da je bil živ vržen v vodo. — Poročali smo, kako je zadel 11. julija g. Poznič, tržni nadzornik v Celju, pod tanko plastjo zemlje na grobu svojega sina na trupelce v predpasnik zavitega novorojenčka. Tudi v tem slučaju je zdravniško ugotovljeno, da je otrok umrl nasilne smrti, ker je imel še slamo v ustih, da ni mogel vpiti. Orožniki iz Štor so sedaj izsledili nečloveško mater, ki je Helena V., delavka od Sv. Jurja.

Staro sovraštvo rodilo uboj. Anton Kovarčič, zidarski pomočnik, in posestnik A.

Zlet na Koroško.

Podružnica ZZD v Grobljah je organizirala za svoje člane in prijatelje enodnevni avtobusni zlet v našo prelepo Koroško. Z organizacijo zleta je podružnica vzbudila v okolici veliko pozornost in zanimanje. Prvotno se je računalo, da se bo nabralo udeležencev vsaj za mali avtobus. Čeprav je namreč cena za udeležbo bila majhna (80 do 90 din), je vendar to vsota, ki si je v današnjih časih ne more vsak delavec prigrigati. Deset dni pred zletom se je pa že javilo toliko udeležencev, članov in prijateljev, da ni zadostoval samo en velik avtobus, ampak je bilo takoj treba poskrbeti še drugega in teden dni pred zletom se je to število povišalo nad 60, tako da je bil potreben še tretji avtobus. Ker so pa za dan 1. avgusta, za katerega je bil določen naš zlet, vsa bližnja avtobusna podjetja že oddala svoje avtobuse, je bilo treba nekaterim priglasiščem udeležbo odpovedati. Tako smo se omejili na številko 60. Zleta se je udeležil tudi predsednik centrale ZZD tov. Preželj.

V nedeljo 1. avgusta ob 6. uri zjutraj sta bila oba avtobusa na kraju odhoda (eden pred kolodvorom v Domžalah in drugi pred Društvenim domom v Grobljah). Ob tem času so bili na mestu tudi vsi udeleženci, razigrane volje in z velikimi upi, da bo vreme lepše, kakor se je kazalo. Bilo je namreč južno in deževno.

Vsak je dobil zletniško legitimacijo ter tiskovino z razporedom sedežev. To je pripomoglo, da se je odhod izvršil v dveh, treh minutah ter smo lahko točno po programu odbrzeli proti Mengšu, kjer so stopili v avto tamkajšnji udeleženci.

Pot nas je vodila skozi Šenčur, mimo knežjega dvorca na Brdu, skozi Naklo v Trzic. Tu smo se ustavili za četrto uro, da so si udeleženci lahko kupili sadja za na pot. Veliki napisi »ZZD Groblje — Na Koroško!« so zlasti v Trzici vzbujali pozornost. Pri Sv. Ani nad Trzicem smo imeli skupno sv. mašo, ki jo je opravil predstojnik misijonišča v Grobljah g. M. Očepek. Pri sv. maši smo prepevali ljudske pesmi. Zadnja pesem »Pojte hribje in doline« je na to prvo nedeljo in v taki višini (1026 m) posebno šla iz srca. Blizu cerkve je obmejna postaja, kjer smo uredili vse potrebno za dovoljenje čez mejo. Večina udeležencev je od tu do prelaza (2 km) šla raje peš, da je med potjo lahko uživala lepote gorske pokrajine. Ob travniku na cesti se je pasla divja koza s tri tedne starim mladičem. Je to že skoraj svetovno znana udomačena »divja« koza barona Borna z imenom »Rezi«. Udeleženci s fotografskimi aparati so se ji približali na daljavo 1—2 m ter jo ujeli na ploščo. Na vrhu Ljubela je avstrijska obmejna postaja. Tudi tu smo hitro uredili vse naše potne liste.

Na koroški strani je pričelo deževati in se nam je zastrl skoraj vsak pogled. Ven-

dar radi tega razpoloženje v avtobusu ni bilo nič slabše, nasprotno, smeh in melodična koroška pesem se je menjavala skozi vso pot do Borovelj. Ko smo vozili preko Drave, je odmevala kitica pesmi »Po Dravci, po Savci...« Radi nočnega deževja je bila Drava čisto rumene ilovnate barve. Dvignili smo se do Humberškega gradu, pustili na desni Žihpolje, na levi pa Vetrinjo in smo v nekaj minutah zavozili po asfaltirani cesti v Celovec. Bilo je pol dvanajstih. Ker smo nameravali pred kosilom obiskati Gosposvetsko polje in Gospo Sveto, smo si naročili v Celovcu kosilo za ob pol dveh ter takoj nadaljevali vožnjo 8 km severno od Celovca na naše slavno Gosposvetsko polje. Ustavili smo se pred vojvodskim stolom, kjer smo vsi izstopili in si ogledali od blizu znameniti spomenik slavne slovenske koroške preteklosti. Ob pol eni smo bili že v cerkvi pri Gospej Sveti. Stara, velika in toli znamenita cerkev je napravila na vse udeležence silen vtis. Posebno prijetno je bilo, da nam je čuvar Gospe Svete, g. kanonik Feinig, Slovenec, z vso ljubeznivostjo in živahnostjo razložil premmoge znamenitosti te cerkve. Pred velikim oltarjem smo opravili kratko pobožnost z nagovorom g. kanonika ter zapeli nekaj Marijinih pesmi. Ko smo si še ogledali veliki zvon, vlit iz turških topov, smo odbrzeli nazaj v Celovec ter se ustavili pred velikim poslopjem Kolpingove hiše (Kolpinghaus). To je nekak katoliški roko-

delski dom, kjer smo se člani in prijatelji krščanske ZZD čisto domače počutili. Čl. sestre, ki vodijo gostišče tega doma, so nam medtem tu pripravile kosilo. Kljub dežju smo si hoteli ogledati Vrbsko jezero, kjer so se za ta dan delale velike priprave za športno prireditev in umetno razsvetljavo jezera. Obala pri jezeru je bila sicer meglena, toda kljub temu smo si v mislih predstavljali vso ogromnost tega velikega jezera, ki je okoli in okoli gosto posejana z vilami bogatih Avstrijcev in inozemcev. Veliki hoteli so takoj pri začetku jezera, do katerega vodi tudi električna cestna železnica iz Celovca.

Veselo razpoloženi smo se proti večeru vračali domov, polni najlepših vtisov in v premišljevanju na čase, ko je bila Gospa Sveta še naša, slovenska...

Izlet je uspel v popolno zadovoljstvo vseh navzočih in sklenili smo, da bomo še priredili take cenene izlete in s tem poglabljali tovarštvo.

Vajenci

dobijo hrano in stanovanje po zelo znižani ceni. Upoštevamo gmotne razmere. Le pismene prijave na: Društvo za zaščito delavske mladine v Mariboru.

Videmšek v Murščaku pri Sv. Jurju ob Ščavnici, si nista bila že dalje časa dobra. Pred dnevi je šel Kovačič na večer čez Videmškov sadonosnik. Kar naenkrat se je pojavil pred njim gospodar s sekuro v roki in se je začel prepir. Ko je Videmšek Kovačiča z vsilo lopnil po roki, ga je le-ta treščil po tleh in mu je pri tem padla sekira iz rok. Videmšek tudi to ni spametovalo, ampak je udaril s kolom Kovačiča po glavi. Radi tega udarca je Kovačič v drugi vrlog Videmškega na tla s tako silo, da se je onesvestil in 17 ur pozneje umrl radi notranjih poškodb.

Ušel tolovajem. 51 letni Andrej Gojski se je vračal iz Ptuja s sejma, na katerem je za svojega zeta prodal tri krave in izkupil 4500 din. Blizu Leskovca so ga napadli trije moški, da bi mu oropali denar, katerega pa je Gojski branil z vsemi močmi. Eden od napadalcev je Gojskega udaril po glavi in ga je zabodel z nožem. V smrtnem strahu se je posrečilo napadenemu, da je zbežal, skočil v potok in je v vodi skrit počakal tako dolgo, da so tolovaji po brezuspešnem iskanju za njim odšli praznih rok.

Obsojen na tri leta radi uboja. Janez Zelenjak iz Senožič pri Sv. Tomažu pri Ormožu je v prepričanju ubil svojega tasta Franca Strmšek dne 13. maja. Zelenjak je bil te dni v Mariboru obsojen na tri leta.

Za uboj štiri leta. V Petajncih v Prekmurju so se 12. maja na veselici skregali in stekli. Štefan Kolmanič je dobil v pretepel v stegno tak zabodljaj, da je izkrvavel. Radi uboja je bil pred dnevi v Mariboru obsojen na štiriletno robijo 21 letni delavec Feliks iz Mote.

Kar dve nesreči v isti hiši. Poročali smo že, da je udarila strela v hišo posestnice Marije Male v Doliču v župniji Sveti Urban pri Ptuj. Hiša je zgorela. Lastnica in njena hčerka sta dobili pri gašenju opekline in se nahajata v bolnišnici v Ptuj. Na imenovani domačiji se je podal v nedeljo 23 letni posestnikov sin Ivan Murko v vodnjak, da bi ga očistil. V globokini ga je naenkrat popadla slabost. Iz vodnjaka so ga potegnili v nezavestnem stanju. Ker je dajal od sebe znake življenja, ga je skušal poklicani zdravnik rešiti, a je bil ves trud zaman. Mladi fant je podlegel srčni kapi.

Huda poškodba dninarice. Terezija Venko, 43 letna dninarica iz Skale pri Slov. Konjicah, si je pri padcu s škodljiva zlomila hrbtenico in so jo prepeljali v celjsko bolnišnico.

Surov napad na 70 letnega prevžitarja. Po glavni cesti pri Rogatcu je šel 70 letni prevžitar Anton Boštner iz Tlakov pri Rogatcu. Za njim sta pripeljala dva neznanca na kolesih. Ker se jima starček ni pravočasno zognil, je skočil eden s kolesa, izpulil staremu možu palico in ga je tako premlatil, da se je napadeni zgrudil in se zdravi sedaj v celjski bolnišnici. Ima zlomljeno levo roko, eno rebro in hude poškodbe na glavi.

Elektromonterja ubil električni tok. Pri priklopljanju električnega voda v Celju nad hišo g. Baldasina na Mariborski cesti je ubil električni tok 34 letnega elektromonterja Mohorja Hrstnik, uslužbenega pri celjski mestni elektrarni.

Zaposlitev 50 brezposelnih. Cesto so začeli graditi med Vranskim in Zadrečko

dolino. Banovina in cestni odbor sta prispevala 175.000 din in je sedaj s tem delom zaposlenih 50 domačih brezposelnih.

Hitro po zlomu noge umrl. Emil Križman, 56 letni šolski upravitelj na Planini pri Sevnici, si je 3. avgusta pri padcu na spolzki cesti zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je radi nastalih komplikacij 4. avgusta umrl.

Dva tata pod ključem. V stanovanje g. Fr. Krajnc v Zavodni v Celju se je splazil junija tat in je napravil 1200 din škodo. Julija je dobila v Celju v Oblakovi ulici nezaželjen obisk gospa Gračner, ki je bila oškodovana za 3000 din. Oba vlomilca je sedaj policija izsledila in zaprla.

Smrtna nesreča zidarja. Ivan Vračko, 62 letni zidar in doma iz Zadobrove pri Škofji vasi, je delal pri trvdki Nerad v Celju. Sam je pravil, da mu je na glavo padla opeka in mu prebila lobanjo. Preiskava pa je pokazala, da ga je udaril po glavi s koso lastni sin. Oče je hotel sina očuvati pred kaznijo, zato ga ni hotel izdati. Vračko je umrl na posledicah udarca v celjski bolnišnici.

Drzen vlom v stanovanje posestnika. V Št. Jakobu pri Ljubljani se je splazil neznanec v stanovanje posestnika Grada, po domače pri Mostarju. Odnasel je 5000 din gotovine in ur ter verižice za 2000 din. Vlomilec je že znan ter ga zasledujejo orožniki.

Smrtna nesreča otroka. Lojzek Rupnik, sinček tovarniškega delavca na Jesenicah, je padel na sosedovem vrtu v polno jamo gnojnice in utonil.

Najden utopljenec. Poročali smo, da je utonil pri kopanju v Blejskem jezeru orožniški kaplar Jožef Jugovič. Truplo so po nekaj dneh potegnili iz vode in so ga pokopali v Škofji Loki.

Krvavo dejanje slaboumneža. V Dolu v okraju Litija je 14 letni slaboumni Brudarjev sin zaklal triletnega Piškurjevega sinčka.

Podlegel udarcu s kolom. 25 letnega delavca Jožefa Brinovca z gore Sv. Florjana v župniji Vače nad Litijo je pri nočnem napadu udaril s kolom po glavi in mu prebil lobanjo 20 letni Zupančič z Golezni. Brinovec je bil miren fant in je podlegel poškodbam v bolnišnici, ne da bi se prej zavedel. Ubijalca so prijeli orožniki, ko je po napadu v krčmi popival in se z ubojem hvalil.

Ranjeni zabodel nedolžnega. Od Sv. Ane pri Humu ob Sotli so se vračali fantje v noči proti domu. Ustavili so se pred neko hišo, iz katere je bilo čuti prepir. Naenkrat so se vrata odprla in na prosto je planil moški, ki je liki besen zabodel v desno stran hrbta nič hudega slutečega 16 letnega steklarja Edvarda Barič. Po zabodljaju se je zgrudil napadalec, ki je v prepričanju v hiši dobil štiri rane. Ko je pobežnil iz hiše, si je zunaj v nerazsodnosti ohladil jezo z nožem nad čisto nedolžnim.

Delavec smrtno ponesrečil pri podiranju zidu. V Ljubljani v podaljšku Kotnikove ulice je pri podiranju zidu dobil 29 letni delavec Marjan Žagar tako hude poškodbe, da jim je v bolnišnici pol ure po prepeljavi podlegel. Smrtno ponesrečeni je bil iz Žage pri Jesenicah.

Dva obsojena radi uboja. V Črncu pri Brežicah je pilo več fantov v krčmi Ivana Bahčiča. Pivci so se sprli radi plačila in

smrtna žrtev prepira in pretepa je postal Mihael Verstovšek. Radi uboja sta bila 10. avgusta v Celju obsojena Martin Kovačič na tri leta robije, Franc Pšeničnik pa na dve leti in štiri mesece strogega zapor.

Huda nesreča zidarskega delavca. V nedeljo zvečer ob pol devetih je v Šiški na gorenjski progi monakovski brzovlak povozil Janeza Pavliča, 30 letnega zidarskega delavca od Sv. Ane v Slov. goricah, ki stanuje v delavski baraki v Jesenkovi ulici. Pavliča so prepeljali v bolnišnico z zlomljeno levo nogo, desno roko so mu odrezala kolesa v zapestju, zlomljenih ima več reber in je grozno zatečen v obraz.

Opekarniški delavec povožen od avtomobilista. Na kirurški oddelki ljubljanske bolnišnice so pripeljali 9. avgusta 28 letnega delavca Ivana Petriča, ki je zaposlen v opekarni na Vrhniki. Na cesti ga je podrl neznan avtomobilist in ga je pustil ležati s počeno lobanjo in hudimi notranjimi poškodbami.

Iztrjeni vagoni. Na gorenjski progi na ljubljanskem glavnem kolodvoru so pri premikanju iztrili trije vagoni tovarnega vlaka in je bil radi tega promet tri ure prekinjen. Potniki so morali prestopiti na drug vlak.

Na nogometnem polju smo imeli v pretečenem tednu v Sloveniji malo dogodkov, večje in zanimivejše tekme pa so se vršile v Zagrebu in Belgradu. Edino v Mariboru so bile v soboto in nedeljo večje nogometne prireditve, in sicer je gostovalo v Mariboru moštvo SK Orienta s Sušaka, ki je nastopilo proti Rapidu in ISSSK Mariboru. Sušanci so se izkazali kot odlično in borbeno moštvo. Prvi dan so porazili Rapidoce z rezultatom 4:1, drugi dan pa so igrali z Mariborom neodločeno 1:1. — V Zagrebu je gostovalo odlično dunajsko moštvo Florisdorfer AC ter je nastopilo proti Gradjanskemu. Zagrebški državni prvak pa je bil odlično razpoložen ter je porazil Dunajčane z lepim rezultatom 4:2. — Se zanimivejšega gosta so imeli v Belgradu. Tam je dva dni gostovala znamenita Slavija iz Prage. Prvi dan so igrali Čehi proti BSK in so bili poraženi 3:2, drugi dan pa so imeli še večjo smolo v borbi z Jugoslavijo. Igrali so izgubili z rezultatom 3:1. — V Novem Sadu je bila medmestna tekma med reprezentanca Subotice in Novega Sada. Zmagal je Novi Sad 2:1.

Lahka atletika. V Ljubljani se je vršilo pretečni petek, soboto in nedeljo lahkoatletsko prvenstvo Zveze slovenskih lahkoatletskih klubov. Prireditve pa se je udeležilo samo šest klubov, dočim so izostali nekateri prav moški predstavitelji našega lahkoatletskega športa. Zmagalo je moštvo Primorja, ki si je priborilo 97 točk, na drugem mestu je Ilirija z 51 točkami, na tretjem mariborski železničar s 14, potem sledi Bratstvo z Jesenic z 8 in SK Mura iz Murske Sobote s 6 točkami. Novomeški Elan je ostal brez točke. Najbolj se je postavilo Primorje, ki je zasedlo s svojimi izvrstnimi lahkoatletiki skoraj vsa prva mesta. Tekmovalci niso postavili nobenih izvanrednih rezultatov.

Plavanje. V Ljubljani se je vršilo v soboto in nedeljo državno prvenstvo juniorjev v plavanju in vaterpolu ter državno prvenstvo juniorjev in seniorjev v skokih. Tekmovanja so se udeležili najmočnejši plavalni klubi iz države, ki so postavili nad 200 plavalcev. Trije glavni rivali, ljubljanska Ilirija, splitski Jadran in sušška Viktorija, so postavili izenačena in skoraj enakovredna moštva, tako da je bila borba med njimi izredno napeta. Ostali klubi so ostali v ozadju, samo v vaterpolu se je Jug iz Dubrovnika postavil. Juniorski plavalni prvak je postal Jadran iz Splita s 120 točkami, na drugem mestu

je Ilirija, ki ima 118 točk, na tretjem Viktorija s Sušaka s 117 točkami. Potem sledi Jug iz Dubrovnika s 77, ZPK iz Zagreba z 68, Sever iz Belgrada z 11, Brđanin in Galeb pa sta ostala na zadnjem mestu vsak z dvema točkama. — V vaterpolu so igrali odlično vlogo zopet izvrstni igrači dubrovniškega Juga, ki so si osvojili letošnje prvenstvo, drugi je potem Jadran iz Splita, tretji ZPK, četrta Ilirija, peti Jadran iz Ercegnovega in šesti belgrajski Sever. — V skakalnih tekmah si je ljubljanska Ilirija priborila prvo mesto brez konkurence.

Motociklistika. Motoklub Pohorje je v nedeljo 1. avgusta priredil III. mednarodno pohorsko gorsko motociklistično dirko na 5 km dolgi progi Reka—Pohorski dom. Med juniorji se je najboljši plasiral Martin Gajšek (Pohorje) na NSU 500 ccm s časom 5.05. Ostali rezultati so bili naslednji: motorji do 250 ccm: 1. Uroš iz Zagreba v času 4.16 na DKW; motorji od 250 do 350 ccm: Uroš iz Zagreba v času 4.22 na DKW; motorji od 350 do 500 ccm: Wolfgang Densel (Dunaj) na DKW v času 4.08, kar predstavlja najboljši čas dneva in obenem najboljši čas, ki je doslej bil dosežen na tej dirkalni progi; motorji od 500 do 1000 ccm s prikloko: Franc Bernhardt (Dunaj) na Enfieldu 500 ccm v času 5.01. — Mariborski Motoklub je istega dne priredil mednarodno hitrostno motociklistično dirko na krožni progi Maribor—Kamnica—Maribor. Ta dirka je postala za Maribor že tradicionalna in vsakokrat privabi najboljše domače in inozemske dirkače. Od novincev se je najboljši plasiral Komel od Peruna, od seniorjev pa Decent z Dunaja, Lotz iz Maribora in Uroš iz Zagreba. Proga je bila dolga 6.8 km in so jo morali dirkači desetkrat prevoziti.

Kolesarstvo. V nedeljo se je vršila na 150 km dolgi progi Zagreb—Ljubljana tekma za državno kolesarsko prvenstvo. Startalo je 33 tekmovalcev, med njimi mnogo Slovencev. Start je bil v Zagrebu zjutraj ob pol osmih. Slovenski dirkači so pokazali veliko premoč. Prvo mesto je zasedel zagrebčan Prosenik, ki sicer tekmuje za zagrebški klub. Drugi je bil ljubljčan Lavrih, tretji ljubljčan Gartner. Dirke so se udeležili tudi profesionalni ali tako zvali »neodvisni« vozači ter je njihov najboljši zastopnik Grgac dosegel isti čas kakor Prosenik. — Podrobni rezultati so bili naslednji: 1. Prosenik 4:47.35, 2. Lavrih, 3. Gartner, 4. Košar, 5. Šotarko, vsi 5:07.1, 6. Šolman, 7. Mihelič, 8. Kelle, 9. Katič, 10. Ogorevc vsi 5:08.57, 11. Rozman 5:17.10, 12. Jugovič 5:24.03. Med »neodvisnimi« dirkači je bil prvi Grgac v času 4:47.35, drugi pa Ljubič s 5:07.01. Po prihodu vseh dirkačev je predsednik kolesarske zveze Rosenberg razdelil nagrade, nato pa je bilo izmenjanih več prisrčnih pozdravnih nagovorov.

Ne pozabite na tri stvari!

Trije dogodki so v življenju vsakega človeka zelo važni, in sicer: poroka, nastop užitkarstva, smrt. Prvemu izmed njih se ta in oni izogne, pač pa starosti in smrti ne more nihče uiti. V navedenih slučajih je denar neobhodno potreben: ob sklepu zakona za začetek družinskega življenja, v starosti kot nadomestilo za delo, v smrtnem slučaju za kritje pogrebnih stroškov, morebitnih dolgov in drugih izdatkov. Denar rabi v teh slučajih vsakdo, a marsikdo ga nima in je radi tega v zelo neprijetnem položaju. Zadržanja leta se je položaj v tem oziru spremenil; za slučaj poroke, starosti in smrti si namreč vsakdo (tudi revež) zasigura večjo ali manjšo vsoto. Kako? Na ta način, da se zavaruje pri »Karitas«. Ona ima trojno zavarovanje. Zavaruje doto, starostno preskrbo in za slučaj smrti. Pogoj so zelo ugodni. Pristopnina je nizka, premije pa si lahko vsak sam določi. Vsak skrben gospodar stori največjo uslugo sebi in svojim domačim, če zavaruje svojim otrokom doto, sebe pa zavaruje za slučaj starosti in smrti. Na ta način bo sebe in domače rešil velikih skrbi. Obrnite se na »Karitas« (zastopniki so skoraj v vsaki župniji, vodstvo za naše kraje pa je v Mariboru, Orožnova ulica 8). »Karitas« ne išče dobička, marveč je bila ustanovljena z namenom, da kot popolnoma katoliška in slovenska ustanova pomaga ljudstvu v najtežjih slučajih. Ljudstvo je to spoznalo in se je v velikem številu oklepa kot svojega prijatelja. Mesec za mesecem se zavaruje pri »Karitas« okrog 700 ljudi. Često se zavarujejo pri njej cele družine. H koncu naj ponovimo: Ne pozabite na tri stvari: na poroko, starost in smrt ter se zavarujte! Čim prej se boste zavarovali, tem prej boste rešeni skrbi za bodočnost.

René Bazin

37

Žito poganja.

Roman.

Po stoštriripetdeseti izdaji prevedel Viktor Cokan.

Pri Belgijcih je bilo dobro zakurjeno. Tovariši so bili glasni, toda zdelo se je, da se razumejo in da so dobrih značajev; poznali so se; šalili so se kakor šolarji; večina je že večkrat prišla na Fai. »To je moja stara soba, oče, jo lahko zopet vzamem? — Ne, je že oddana.« Tudi duhovniki so se mu zdeli veseli, le on sam je bil žalosten. »Po kaj sem prišel sem?« Od začetka je bil na samega sebe jezen in rekel si je, da jutri, gotovo pa jutri zvečer, lahko odide, ne da bi bil radi tega neotesan. Toda misel, da ga ne bi imeli za neotesanca in nekoliko radovednost, to ga je zadrževalo. Večerjal je v veliki sobi nad kapelico, poslušal je, ne da bi mnogo razumel, z otrdelostjo radi novosti te mešanice branj in jedi. Neki delavec v telovniku je glasno bral, razsvetljevala ga je svetilka in sedel je visoko na stolu vzdolž ob levem zidu.

— No, je vprašal mesar, ko je bila večerja končana, med tem ko so se nastanili kmečki in tovarniški delavci v sobi poleg obednice ter si prižigali pipe ali cigare, no, ali morda hočete, da vas odvedem?

— Za danes še ne vem, morda jutri.

Tovariš se je zasmeljal in skupine so se družile in razhajale okoli ničrnskega drvarja, njihova veselost, njihovo tovarištvo, njihova vernost, vse to je znova vzbudilo v njem žalost pred samoto.

Dobri ljudje, brez dvoma — eden izmed njih je

prišel govoriti z Gilbertom, vpraševal ga je o francoskih kmetijah — toda tako različni od teh, ki jih je poznal!

Proti pol devetim je šel za njimi v kapelo, kjer je osemdeset fantov pelo slavospev in odgovarjalo na večerno molitev, ki jo je molil plečat Flamec, mlad, ki je izgovarjal besede z glasom, ki premisljuje, z glasom, ki je izražal mladostno vero in ki je segal v srca.

— Kdo je ta? je vprašal Gilbert.

— Delavec v mlekarni, je odgovoril sosed, dečko, ki strelja z lokom kakor Viljem Tell. Zadnje nedeljo je zbil podaljšek jambora.

Glavni oltar je bil iz hrastovega lesa, Gilbert je sodil, da dobre kakovosti in dobro narejen. Pod tabernakljem je bilo z zlatimi črkami napisano: Sanctus! Sanctus! Sanctus!

Francoski drvar je pazljivo poslušal, večkrat se je začudil, prvo premišljevanje, ki je bilo ta večer v kapeli. Govornik je bil velik mož, sedel je za mizo ter si je že od začetka naslonil čelo na bel robec, ki ga ni izpustil. Toda kako resno in krepko je govoril! Imel je dušo za ljudi in kadar je umolknil, bi človek mislil, da bo slišal njegovo srce, ki bo še govorilo: »Ljubim vas, moji ubogi, in le za vas živim.«

Vendar je Gilbert legel brez veselja in zaspal. Belgijski veter je udarjal na okna.

Naslednji večer, ko je že trikrat poslušal redovnika, ki je vodil duhovne vaje, pel je z drugimi ter poskušal razmišljati v samoti svoje sobe, med »prostimi časom«, je sklenil, da odide. Po večerji se je približal duhovniku, ki je govoril z belgijskimi fanti, možu petdesetih let, obraz razjeden, s trpljenjem zaznamovan, preko katerega je pronicala duša in

lepšala te razvaline. Ni ga poznal. Ni ga iskal. Srečal ga je. Bil je jezuit iz male družbe misijonarjev na Fai-Manáž, toda ne ta, ki jim je govoril. Gilbert ga je le pogledal, ne da bi napravil kakšno znamenje, ne da bi se vmešaval v pogovor, ki je bil vesel in razposajen, kakor je treba, da je čez en dan duševne utrujenosti. Oče se je ločil od skupine in prišel h Gilbertu.

— Ti hočeš govoriti z mano?

— Da, gospod župnik.

— Pojdiva ven, lepo je to noč.

Odprl je vrata na hodnik, kjer je bil v toku ljudi kakor kašipot, in je odšel z Gilbertom. Noč je bila modrikasta, zvezdnata, tiha. Redki glasovi so se slišali. Duhovnik je odšel poleg drvarja počasi v drevored, ki se je spuščal od gradu in ki se je v poltemi zdel neskončen.

— Oprostil mi boš, če te kar tičem: to je pač navada do teh, ki jih ljubimo. Pri nas ni formalnosti.

— No, radi tega pa nisem občutljiv. Doma me gospod markiz tiče, prav tako gospod Mihael. Nekateri dajo nekaj na to, jaz ne.

— No dobro, moj prijatelj, kaj bi mi rad povedal?

Pesek je škripal pod težkimi koraki; mrzel veter je preganjal razmetane oblake in bi bil oster proti sprehajalcema, če ju ne bi ščitil zid. Ko sta bila že daleč od hiše, je Gilbert začel:

— Jutri vas bom zapustil.

— Že?

— Nisem prišel, da bi delal duhovne vaje. Prišel sem radi kievrskega mesarja in da povem po pravici, ne vem zakaj...

(Dalje sledi.)